

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izveniši ponedeljke in dneve po praznicah, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijakove velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat in 4 kr., če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se svoje frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. Opravištvo, na katero naj se odgovorje pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Govor slovenskega državnega poslanca dr. Vošnjaka

o avstrijske vnanje politiki, v seji 7. t. m. v državnem zboru.

(Po stenografskem zapisniku.)

Z vprašanjem, ali ima visoka zbornica pravico, od delegacije dovoljenemu kreditu pokritje zabranjevati ali ne, ne bodem se jaz na dolgo petal. Gotovo pa ima visoka zbornica pravico, v tolikanj važnem slučaju, ko gre za tako izredne stvari, da se ne zadovolji le s formalnim vprašanjem o pokritji, ampak da obravnava tudi stvar samo, za katero se plačevanje zahteva. Toliko menj moremo od te svoje pravice odstopiti, ako se oziramo na sestavo avstro-ogerskih delegacij, v katerih prav za prav velika večina avstrijskih prebivalcev slovanskega rodu nij zastopana. Če se ozremo v avstrijsko delegacijo, vidimo, da nema v njej niti čeških, moravskih in šlezjskih 5 milijonov Slovanov, niti dva milijona južnih Slovanov, Slovencev in Dalmatincev, niti Rusinov, ki štejejo nad 3 milijone duš, niti jednega zastopnika. Vidimo torej, da je v delegaciji le jeden oddel, kakova polovica avstrijskih prebivalcev zastopana, a vsi drugi morajo, posebno mi Slovane, pred delegacijo stati in poslušati, kako se tam razpravlja in odločuje tudi o našem imetji, o naši krvi.

Ako se le kje kaže vpijoča krivica, katera se dela avstrijskim Slovanom po volilnem redu, gotovo je ta krivica pri delegacijah, ker v tej najvažnejši korporaciji cele države moramo molčati, in v njej nemamo nobednega zastopnika.

Ne menj jednostransko sestavljena je tudi ogerska delegacija, v kateri je, razven malega števila hrvatskih delegatov, jedino le 5 milijonov Magjarov zastopanih, a 8 milijonov drugih narodov: Slovakov, Nemcev, Rumunov in Srbov nemajo zastopnika. Ako si pa na zadnje obe delegaciji v skupini predočimo, ako si mislimo jedno skupno sejo, opazimo še bolj čuden rezultat: ustavoverna stranka, katera ima vendar v naši delegaciji večino, bi v skupni delegacijski seji imela manjšino, in da razsojuje 5 milijonov Magjarov nad 31 milijoni vseh drugih avstrijskih prebivalcev, v vseh vprašanjih vnanje politike, ker glasuje večina udov naše gospodske zbornice, kadar ne gre za večje davkovno obteženje države, vedno le z Magjari.

Taka kričeca krivica, takovo kratenje v najvažnejšem političnem pravu ne more države utrjevati, ne more narodov pomiriti, ne more domoljubja povekšati; a na tak način zanemarjenega prebivalstva loti se nevolja in opravičena sumnja proti vsem

sklepom v delegacijah, ker morajo v vsakem takem sklepu Slovanje ostrino čutiti, ki je proti njim obrnena. Tako je tudi se 60 milijonem kreditom, dovoljenim v delegacijah, ker tu se dotika vprašanja, katero je ves slovanski svet močno vznemirjalo in pretresalo, in za to gibanje so se tudi avstrijski Slovanje jako zanimali. Zato bode tudi visoka zbornica umela, da mi, zasto pniki slovanskega prebivalstva, vsaj v visokej zbornici svoj glas povzdiguemo, ker v delegacijah ne moremo govoriti, in da svojo sodbo izrečemo o politiki vnanjega našega ministerstva, ter da ga pred akcijami, ali vojnimi deli svarimo, kateri bi morali Avstrijo v brezmerne nevarnosti pahiniti.

Ko se je pred 1 1/2 letom v tej visokej zbornici ob priliki odgovarjanja na interpelacijo o orijentalnej avstrijske politiki posvetovalo, izrazil sem svoje mnenje, da more Avstrija oni vpliv v orijentu, na kateri ima pravico po svoji legi in sorodnosti večine svojega prebivalstva z onim prebivalstvom, ki se ječi pod turškim jarmom, le na takov način zagotoviti si, ako se vzdrži pošteno in očitno v trocesarskej zvezi, ako se na pošten način pridruži Nemčiji in Rusiji, ter na podlogi tega združenja prične akcijo, katera se je tačas v zasedenji in ohranjenji Bosne in Hercegovine mislila.

Kazal sem tačas na to, — bilo je pred pričetkom rusko-turške vojne, — da se osmanstvo uže po svojih verskih načelih protivi vsakej kulturi in vsakemu napredku, in da zavoljo tega turška država nij zmožna in nij vredna živeti. Trdil sem celo, da se orijent ne more prej urediti, predno se turška pasma ne potisne iz Evrope nazaj v Azijo. (Klici na desnej: Prav res!) Nasprotno so pak turkoljubi takraj in onstran Litave pisali ohranjenje in nedotakljivost Turčije na svojo zastavo in si za svoj cilj postavljali vzdrženje „status quo“, obrobjeno z nekoliko „omeliore“, in v to svrhu morala bi bila Avstrija delovati, in če bi si bila s tem tudi sovražstvo vseh pod turškim jarmom živečih kristijanov na glavo nakopala in še zabredla v akcijo proti Rusiji, katera se je ravno v onem času jela za pravice kristijanov boriti. Moje nazore v onem času so potrdili dogodjaji; kljub velikoglasnej trditvi, katero smo v onem času od gospoda poslanca dr. Kurande slišali, ki je življensko zmožnost Turške ter njeno pravico do eksistence močno zagovarjal in povekševal, se je ipak Turčija takoj razrušila, ko je le Rusija svoje moči popolnem razvila. Le prevelikim premislekom ruske diplomacije se ima Turčija zahvaliti, ako je obstala ruska vojska pred vrati Carigrada, in da uže zdaj nij postavila križa na Aji-Sofiji

ter odstranila turški poluneseč. A tudi to je le vprašanje časa in upam tudi sam doživeti, da se bode, kakor sem tačas svojo željo izrazil, turško gospodstvo naposled uničilo v Evropi, in se bodo kristijanski narodje, naj so ali Slovani ali Grki, ali Albanci ali Rumuni združili v samostalne države, ter se prosto in neodvisno razvijali. (Dobro! dobro! na desnej.)

Lehko se umeje gospoda moja, da so avstrijski Slovanje vsemu gibanju na iztoku od njegovega početka s teškim pričakovanjem sledili in da so z veseljem pozdravili pomoč Črne gore, Srbije in rodniim si bratom, ter sploh vsem kristijanom v orijentu. Ravno tako umljivo pak je, da so slovanski poslanci v tej visokej zbornici ob času, ko je turkofilnost v Pešti in na Dunaji tako jako nadvladala, da se je bilo celo akcije avstrijske bati proti opravičenim težnjam kristijanov v Turčiji, svari in na to kazali, da je pod žezlom habsburškim zjedinjenih narodov več nego polovica slovanskih; zato bi Slovanje bili proti vsakej akciji, katera bi mogla našim bratom v Turški škodovati in nikdar ne bi avstrijski Slovani svojega imetja in svoje krvi darovali v to, da bi se še na dalje razrušeno turško gospodstvo vzdržalo.

Rekli smo tačas, da bi akcija Avstrijske v korist nedotakljivosti in v ohranjenju Turčije najhujše zapletke za Avstrijsko imela, in da bi se takova akcija imenovala lahko samomor Avstrijske države.

K sreči se te bojazni zavoljo hitrega teka dogodjajev nijso uresničile, ker so po padu Plevne ruske vojske z nenadejano naglostjo do Carigrada prodrle, in vojno končale s preliminarim dogovorom sanšefanskim.

Rusija se je pokazala pri mirovnem sklepanji v San Štefano jako pohlevno in skromno (veselost), gotovo, gospoda moja, ako se namreč pomislijo velikanski vspehi njenega orožja na jedni strani, a na drugi popolna nemoč Turčije, in se potem še prevdari n. pr. kakove pogoje je Nemčija po zmagovitej vojni Franciji stavila. Rusija pak je imela pri mirovnem sklepanji svojo prvo svrhu pred očmi: da bi turškim kristijanom opomogla do človeka vrednega življenja.

Ako se pa ta cilj ne še povsem dosegel, ako je še vedno turško gospodstvo v posamičnih delih vzdržano, zato se imajo oni kristijani, ki so še ostali pod turškim igom, nikomur drugemu zahvaliti, nego angleške in avstrijske politiki.

Znano je, da je angleška politika surovo sebična, katera se na vse narode le iz tega stališča ozira, kako bi se dali bolj odreti

za njene trgovstvo, in kakov dobiček bi imeli od njih fabrikantje in kramarji; ako se tedaj Angleška pogaja za pravo ter zagovarja evropske interese, potem more takovo binavsko frazo le kak novinarski pisec plačan z angleškim denarjem, za resnično trditi. Ves drugi svet pa zna, in zgodovina Angleške v minulih stoletjih žalibog zadosti dokazuje, da Angleška nikjer ne gre v boj za vzvišene ideje, za pravo in svobodo, razven na svojih lastnih tleh v Staroangleški, ter se bojuje vedno le za svoje surove sebične namere.

Treba mi je le na jedni najgrši sramotilni madež angleške zgodovine iz zadnjega časa pokazati, in ta je nevreden boj zaradi opija Angleške zoper Kitajsko. Na ravno taki, dejal bi, nesramni način vedla se je Angleška mej celo iztočno krizo proti kristijanom v Turčiji. Zraven pak ne bodem tajil zaslug posamnih plemenitih mož izmej angleškega národa, kateri so tudi po svoji moči olajševali stanje turških kristijanov. Očitaneje moje pak meri na zdanjo, od znanega izraelskega izpreobrnenca vójeno angleško vlado.

Kako se je pak Avstrija mej orijentno krizo vedla? Kdo more tajiti, da je Avstrija v minulih treh letih v orijentu takovo nalogo igrala, da zdaj nema tam niti prijateljev niti zaveznikov, in da vsi národje v orijentu, bodi si kristijanje, bodi si Turki, vrhu teh pak še Angleži in Rusi sumljivo na Avstrijo pazijo, baš ker ne vedo, kako da je z njo.

Početkoma, — to je vsakemu znano, — je Avstrija bosensko in hercegovsko vstajo provocirala, — spominjati se je le treba na prvi pričetek vstaje in na prve vstaške čete, ki so se na avstrijske meji prikazale in šle z avstrijskimi zastavami in z živioškli na našega cesarja v boj proti Turčiji; a pozneje je Avstrija na vsak način skušala vstajo zatreti, priznala je nedotakljivost in celokupnost Turčije ter vplivala z vsemi možnimi diplomatičnimi sredstvi na Srbijo in Črnogoro, da bi ti deželi ne šli z orožjem v rokah stiskanim bratom v Turčiji na pomoč.

O daljnem razvijanju dogodjajev ne bodem govoril, ter se vrnem k mirovnemu sklepanju san-š Stefanskemu, o katerem se bode čez malo časa kakor znano na kongresu v Berlinu obravnavalo. Priznati mora vsak miren opazovalec dogodjajev, da se je Rusija pri mirovnih preliminarjih v San Štefanu z vso močjo ozirala na Avstrijo, in je njenemu vplivu celo zahodnjo polovico Turčije prepustila v urejenje razmer v tej deželi, ker je oni del naše vnanje ministerstvo zaznamovalo kot spadajoči v krog avstrijskih interesov. Ravno tako se je vožnja na Dunavu svobodno vzdražala, kakor tudi „status quo“ v Dardanelah. Kljub temu je že početkom naše vnanje ministerstvo pravilo, da mirovna pogodba san-š Stefanska krati evropske in avstrijske interese. Evropske interese? Kaj pak pomeni prav za prav ta beseda? V resnici čudno je, kak humbug delajo s tem pojmom, in ako mora koncem kaka država to besedo definovati, po kaže se takoj kozlova noga, in dotična vlast naznani svoj lastni interes za evropski, za katerega naj bi se še druge vlade poganjale. Zato tudi v naših oficijoznih in družih novinah na Dunaji in v Pešti vedno straši fraza o evropskih interesih. Nikjer pak še nijsem slišal natančnega pojasnila, kaj naj se misli v teh evropskih interesih.

Da bi san-š Stefanski dogovor evropskim

splošnim interesom škodil, o tem nij govoriti, ker občni evropski interes bi bil, da bi povsod v Evropi urejene države nastale, ki so zmožne razvijati se. Turčija ne bila taka, národe je zatirala, pokazala se je, da kulture ne more sprejeti, nema torej opravičenja, da živi, in v evropskem interesu bi bilo le, da na mestu Turčije druge kristijanske države nastanejo. (Klici na desnej: prav res!)

Na dalje pravi njegova ekscelenca minister vnanjih stvari, da se san-š Stefanski dogovor dotika avstrijske interesne sfere. Njegova ekscelenca stopa zato pred delegacije, ter zahteva kredit od 60 milijonov, gotovo zato, da bi se ti interesi, ako bi potrebal, z orožjem varovali.

No, radoveden sem bil, kako bode njegova ekscelenca to imenno avstrijsko interesno sfero tolmačila. Valjda bi svojih ust še ne bil odprl, ako ne bi bila avstrijska poslaniška zbornica k pokritju 60 milijonnega kredita pogoj stavila, da hoče o tej avstrijske interesne sferi vsaj malo izvedeti.

To nam je istinito dalo srečo, da je njegova ekscelenca, minister zvnanih stvari v delegaciji nekatere točke zaznamoval, katere baje škodujejo avstrijskim interesom. Osobito tri točke so se omenjale. Po mnenji njegove ekscelence je prvič nova kneževina Bolgarska prevelika in meje njene ne ugajajo narodnostnim in etnografskim razmeram.

Gospoda moja! Kako so avstrijski interesi s tem v nevarnosti, ako pride nekoliko tisočev kristijanov pod krščansko vlado, katerim ne bi trebalo več izdihovati pod turško silo, to mi je nerazumljivo, in gre očitno le zato, ali naj bode Bolgarska malo večja ali nekoliko manjša. Ako se ugovarja, da so narodnostne in etnografske meje neresnične, temu tudi jaz priznavam, da so v nekaterih mejnih krajinah nove kneževine Bolgarske Grki in Albanci. Ako bi se narodnostni princip v celem Evropi za veljavno načelo postavilo, potem bi se tudi jaz ne branil, da se ti okraji iz Bolgarske izključijo, a ne da bi se Turčiji vrnili, nego da se združijo ali z Grško, ali katero drugo kristijansko vlado. Nečloveško zahtevanje bi pak bilo, ako bi se hotelo, da bi ti okraji zopet k Turški pripadali in dvomim jako — tega nam tudi njegova ekscelenca ne more trditi, — da bi si Grki in Albanci turškega iga zopet želeli, posebno po zadnjih zvernih činih, katere so Turki v Epiru in Tesaliji izvršili.

Z velikim zadovoljstvom slišimo mi Slovnanje, da se je njegova ekscelenca grof Andrassy za izvrstnega zagovornika narodnostnega principa pokazal, ker zdaj smemo upati, da ima njegova ekscelenca tudi v Avstriji, posebno v svojej ožjej domovini dosti uzroka, da se bode ta narodnostni princip povsod tudi praktično izvel. (Dobro! na desnej.) Ravno v ožjej domovini njegove ekscelence se je pod gospodstvom Magjarov takovo stanje naredilo, katero ima jako mnogo enakosti s turškim (veselost); pri tem imajo Magjari ulogo Turkov, a nemagjarski narodi pod njihovim gospodstvom namestujejo rajo.

Gospoda moja! Kaj naj se k temu reče, ako vidimo v Miletičevem procesu, kateri je bil očiten justicijski umor, in ga kot takega smatra ves juristovski svet, izjemom magjarskega, kako v tem procesu magjarska vlada prav po turško-azijatskem vzgledu, z delinkventom z najhujšo ostroostjo ravna, ter

se jej še vredno ne zdi. Njegovo Veličanstvo prositi zanj pomiloščenja, kar bi bilo plemenito, mej tem, ko magjarska vlada kar hiti pomiloščenja zadobiti od Nj. Veličanstva, ako v dvoboju jeden Magjar družega ustrelji. (Dobro! na desnej.)

Resnično, gospoda moja! je narodnostno načelo nevarno orožje, a le v onej državi, v katerej si upati jedna ali dve narodnosti nadvlado nad vsemi družimi sebi pripisovati, in ako ti dve narodnosti vsem drugim njihovo najsvetejše prirojeno narodnostno pravo kratijo, katerih materinega jezika ne dopustijo niti v šolo niti v urad.

Da je pak to tlačenje slovanske narodnosti v Avstriji in Ogerskej dospelo uže do skrajne meje, to čutimo hudo uže mej vsem časom, kar ta dozdevna ustava in ta politična sistemá v Avstriji gospodujeta.

Druga točka, katere je njegovej ekscelenciji, gospodu ministru vnanjih stvari v napotji, je malo teritorijalno povečanje Srbske.

O tej malej teritorijalne izpremeni, obsegajočej jedva nekoliko kvadratnih milj, skoraj da nij vredno govoriti. Ako Srbska kakih 100.000 prebivalcev pridobi, s tem še ne bode velevlast, katere bi mogla našej 36 milijonnej državi pretiti. Sicer pak — vprašam — ima li Srbska v obče uzroka, proti Avstriji drugače biti nego v prijateljskih razmerah? (Prav res! na desnej.)

Saj je vendar Srbija z izvažanjem svojih glavnih pridelkov navezana na Avstrijo in le od naših državnikov bode odvisno, da se ta prijateljska razmera ohrani, in da se to trgovinsko polje ne izgubi za nas takó, kakor smo uže večino trgovinskega prostora v Turčiji oddali Angležem in Francozom.

Nerazumljiva magjarska slabost in zabitost je, ki zmirom govori zoper osnivanje samostalnih držav na turški zemlji, in katere vidi celo v malem povečanju uže takó male Črnogore neko opasnost (nevarnost) za Avstrijo, ko je vendar baš Črnogora s hraprostjo svojih prebivalcev in svojo veliko od vsega sveta občudovano požrtvovalnostjo celemu strmečemu svetu pokazala, da gotovo pošteno zasluži tako malo povečanje svojega ozemlja.

Tudi tretja točka, dveletna okupacija Bolgarije po Rusih more se le zaradi tega njegovej ekscelenci nevarna videti, ker se boji, da bi se mej tem časom slovanski element v Bolgariji okrepčal in utrdil.

S temi določbami dogovora san-š Stefanskega bi torej imeli biti avstrijski interesi žaljeni!

Neverjetno je, kako naivnost in lehkovernost njegova ekscelenca naš minister vnanjih stvari avstrijskim narodom pripisuje, če to, kar prav po neumnem neki prenapeti magjarski krogi kot nevarnost za magjarstvo smatrajo, vsem avstrijskim narodom sili kot nevarnost za avstrijske interese. (Klici na desnem: čujte!) In v tem, gospoda moja, tiče velika nevarnost za Avstrijo, da v jednom najvažnejših trenutkov njene zgodovine stoji na čelu naše državne vlade mož, ki se ozira le na magjarske rodovne interese, ne pa na avstrijske skupne koristi. (Klici na desni: res je!)

Od časa našega nesrečnega vmešavanja mej krimsko vojsko nij nobeden avstrijski mi-

minister vnanjih stvari vodil politike, katera bi bila po svojih nasledkih za Avstrijo tako pogubna in nevarna, kakor naš zdanji minister vnanjih zadev.

Ne Rusija s svojim preliminar-nim dogovorom, ne Srbija in Črno-gora škoduje avstrijskim interesom, temuč naš minister vnanjih zadev je Avstrijo najbolj oškodoval. (Klici na desnej: tako je!)

Ko zdaj ob tem času snovanj velicah držav vsaka velevlast, ki sploh še računi na kako bodočnost in se hoče še v bodočnosti razvijati, z veseljem vsako priliko poprime in poprijeti mora, da svoje ozemsko posestvo povekša (klici na desnej: čujte!) je grof Andrassy dvakrat odbil priliko, ki se mu je ponujala, da bi bili brez boja za seli in osvojili Bosno in Hercegovino, on nij sprejel ruske ponudbe, kakor da bi narejenje rodovitih razmer na naših mejah in pridobljenje tako lepe, rodovitne, velicega razvoja zmožne dežele, kakor je Bosna, ne bila potreba, da nujna potreba za Avstrijo zlasti za njene južne dežele. Mi bi bili Bosno in Hercegovino, do katerih ima Avstrija po Hrvatskeji historično pravico, kakor sem uže rekel, brez boja dobili in morda ne z večjo denarno žrtvo, kakor so ti 60 milijoni, katere zdaj za namene izdajemo, kateri morejo za Avstrijo silno nevarni biti. Mi bi bili ne le Bosno in Hercegovino lahko imeli, da, mi bi bili celo do egejskega morja svoj vpliv lahko raztegnili — saj je znano da je Rusija take nasvete stavila in da je Nemčija bila s tem zadovoljna — ko bi bil stal na čelu vnanje politike mož s pravim avstrijskim programom in ne en mož, kateri ne le avstrijske, temuč razmere vsega sveta gleda skozi samo magjarske očala. Tako pa, gospoda moja, bila je Rusija kar prisiljena, z Anglijo pobotati se, tako da utegne Avstrija sama ostati.

Kajti da bi se grof Andrassy dal tako daleč zavesti, da bi, ne kakor mi želimo Bosno in Hercegovino anektiral, temuč zato, ker se mu Bolgarija, Srbija in Črnogora premalo velike zde, — da bi, pravim, grof Andrassy iz tega uzroka Avstrijo v vojno akcijo zoper Rusijo vsilil — jaz moram pač priznati, da take pustolovske, rekel bi: **elganske politike** celo pri našem ministru vnanjih stvari ne morem verovati. (Vesolost na desnej.) Materijalna škoda bode pač iz te akcije grofa Andrassyja avstrijskim narodom ostala, namreč dolg 60 milijonov.

Pa še to bi prebili, ako bi nam ne bila prilika morda za vselej vzeta, svoje ozemlje povekšati, ako bi se s to politiko oni narodi ki res spadajo v oblastno sfero Avstrije, krščanski narod v Bosni in Hercegovini do egejskega morja, Črna gora in Srbija, ne bili narečili za naše sovražnike. Namesto, da bi bili, kakor bi se bilo ob drugej politiki zgodilo, naslonili na Avstrijo, videli v Avstriji svojega varha, vidijo ga zdaj samo v Rusiji, katera je res največje žrtve prinesla, da bi kristijane izpod turškega gospodstva osvobodila.

Ker torej menim, da je politika njegove ekselence našega ministra vnanjih stvari interesom avstrijskim nekoristna, da, celo škodljiva, torej se moram bati, da bi se 60 milijonov gold. za katere sti glasovali delegaciji, tako porabilo, da bi Avstrija prišla v nevarno položnje, v katerem bi večina avstrijskih narodov, posebno Slovanje bili

siljeni, svojo kri in blago dajati za namene, kateri so protivni občinim zapovedim humanitete, skupnim interesom Avstrije, posebno pa njih narodnim nazorom; dalje, ker zdanjim vladam v Avstriji nečem niti kraljarja iz žepa davkoplačevalca dovoliti, glasoval bodem zoper pokritje teh 60 milijonov. (Pohvala na desnej.)

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 15. junija.

O glavnej stvari, o **mobilizaciji**, ki se vrši menda za okupacijo Bosne in Hercegovine, in ki najbolj zanimala vse naše politične kroge, ne vemo, koliko smemo ali nismo pod ljubljansko tiskovno svobodo pisati. Zadnje konfiskacije tu nam previdnost nakladajo. Torej čakamo, da bodo izvršena dejanja sama govorila.

Vnanje države.

S **kongresa** se poroča: V pondeljek bode najbrž začelo se z bolgarskim vprašanjem. Delegiranci hočejo le najvažnejša bližnja vprašanja obravnavati. — Pri gala-obedu, ki je bil 13. t. m. zvečer v kraljevem gradu, in katerega se je udeležilo 160 povablencev, napil je kronprinc napitnico, v katerej se je zahvaljeval kongresnim zastopnikom za njih voščila ozdravljenja cesarjevega; izrekel je upanje, da bode prizadevanje kongresovo uspeh imelo v sporazumljenji, katero je najboljšje poročstvo občega miru. Kronprinc je pil na zdravje vladarjev in vlad, katere zastopniki sijajnega kongresa tu zastopajo. — „Pol. Corr.“ poroča iz Berlina: Zaupni razgovori kongresnih udov veljajo vzmaku ruske in angleške vojske od Carigrada. Osozne dotike Andrassyja, Beaconsfielda in Šuvalovega so naredile mejsojbojno porazumljenje.

Nemški cesarjevič naslednik — kronprinc — je poslal Bismarcku pismo, v katerem mu nalaga, zahvaliti se vsem mnogim onim krogom, kateri so čestitali in svoje veselje izrazili, da se zločincu, ki je na njegovega očeta cesarja Vilhelma streljal, nij posrečilo, ustreliti ga. Ti dokazi udeleževanja so cesarju zaupanje dali, da mu je nemški narod v svojej celoti zvest in udan.

Proti socialnim demokratom se bode zdaj s tem ostreje postopalo, da je ukazano bolj paziti na potne liste in tiskovni zakon. Obsojbe zavoljo žaljenja veličanstva in denunciranja cveto na Nemškem dan na dan bolj.

Na **Belgijskem** je torej pri volitvah, ki so se pretečeni teden izvršile, katoliško-konservativno ministerstvo propadlo s svojo večino, in liberalizem je za enkrat zopet zmagal, zatorej je kralj poklical vodjo liberalcev Frere Orbana, in mu naročil, naj vlado sestavi.

Domače stvari.

— (Iz seje mestnega zbora ljubljanskega.) Mestni odbor je obravnaval zadnji petek prvikrat, kar sedé zopet narodni zastopniki v njem, vprašanje učnega jezika na mestnih ljudskih šolah. Okrajni šolski nadzornik, učitelj Gariboldi je spisal jako dolgo poročilo do mestnega zbora, o napakah, katere je on videl pri ogledovanji mestnih šol. Mej mnogimi drugimi končno g. Gariboldi toži, da znajo otroci v mestnih šolah ljubljanskih premalo nemščine, in da se ta od strani učiteljev zanemarija. Na podlagi tega poročila je napravil deželni šolski nadzornik Pirker v imenu šolskega odseka poročilo do mestnega zbora, in g. vitez Kaltenegger je bil kakor vsikdar tudi včeraj tako „prijazen“, da je po g. Pirkerju izdelano poročilo in predloge mestnemu zboru predlagal le takó, kakor da bi vse bilo le malovažno. Peti predlog šolskega odseka se glasi: „C. k. deželni šolski svet se v smislu določil §. 6 državne šolske postave

od 14. maja 1869 naprosi, da dovoli, naj se prihodnjič nemški jezik na mestnih ljudskih šolah v Ljubljani zraven slovenskega kot učni jezik, na tak način vpelje, da se bode nemški jezik uže v drugem razredu teh šol zraven slovenskega, pri računanji, v tretjem razredu pa pri računanji in pri podučevanju nemškega jezika, končno v četrtem razredu za večino predmetov kot učni jezik rabil.“ Vsled tega predloga se je vnela dolga in burna debata, Narodni odbornik Potočnik izjavlja, da predlog meri na germanizacijo slovenskega ljudstva, on pa da cesarju zvesti Slovenec ne more in ne bode nikdar za ta predlog glasoval. G. Kljun v daljšem govoru pobija nasvet in svari večino mestnega odbora, naj nikar v novič ne razplamti nekoliko pomirjeno narodno vprašanje, in da naj ostane v šolah tako, kakor do zdaj. G. Regali govori jako odločno zoper predlog, in jako odkritosrčno večini pove, da le otročarska besnost jo žene do tega, da zatajuje dom in narod. Končno g. Regali odločno protestuje zoper nameravani sklep. Odbornik dr. Ahačič naglaša, da se itak od zgoraj, kjer so se o neplodnosti šolskih postav prepričali, namerava njih preuredbo, da naj mestni zbor pusti za zdaj stvar v miru in naj se o predlogu preide na dnevni red. Odbornik g. Schrey govori kakor zmirom jako strastno in pravi, da če se ima kateri jezik v našej deželi pritožiti, da je zanemarjen, je to nemški jezik po §. 19. državnih osnovnih postav iste pravice s slovenskim. Odbornik Petričič tej trditvi odločno ugovarja, isto tako odbornik dr. Karel Bleweis, ki naglaša, da iz prakse pri svojih otrocih ve, da se skoraj prav nič v mestnih ljudskih šolah slovenskega jezika ne uče. Končno zagovarja g. Kaltenegger predlog odseka. Glasuje se najpreje v predlogu dr. Ahačiča naj se preide na dnevni red. Za njega je glasovalo mej 19 navzočim odbornikom, 5 navzočih narodnih i. g. inžener Ziegler, g. Doberlet pa je odšel pred glasovanjem. Potem se sprejme predlog šolskega odseka, na kar narodni odborniki vsi dvorano zapuste. Obširno poročilo prinesemo v prihodnjem listu.

— (Žalosten dogodjaj.) Piše se nam iz Gorice 14. t. m.: Denes popoldne spremili smo k večnemu pokoju blagega, talentiranega mladeniča, ter vrlega rodoljuba, dijaka sedme realke, kateri je tragično storil konec svojemu življenju. Ranjki Josip Leban, doma iz Stopica pri Tolminu, bil je sin poštenih in premožnih roditeljev, vedno mej prvimi svojih sošolcev, ter tiho gojil ljubezen do svojega naroda, kateremu bi bil s časom gotovo koristil, a bridka osoda nam ga je odvzela. Še minoli ponedeljek bil je v postonjskej jami s svojim prijateljem, ter veselega humora vrnil se v Gorico vtorek 11. junija. Ravno isti večer bila sta še z prijateljem sošolcem skupaj, in se prav veselo zabavala pri kozarcu pive, a glej drugega dne zarano zapustil je nesrečni Josip svojo sobo, se v slabšo obleko oblekel in pustivši doma uro, denar in drugo, izginil je, ter nihče nij vedel kam. V sredo popoldne našel se je pri Soči njegov klobuk, iz katerega se je sklepalo, da si je ranjki morda v Soči vzel konec življenja. In žalibog, denes ob 10. uri našli so nedaleč od klobuka truplo nesrečnega mladeniča. Ubogi oče nij našel drugega, nego začeto pismo do njega in matere, v katerem je komaj začel poročati o slavnej postonjskej jami, katero je s svojim prijateljem obiskal.

Sodeč po njegovem zadnjem pismu do roditeljev, bil je svojim roditeljem prav otroče udan, manjkalo mu nij niti materijala, tem menj pa duševne zmožnosti. Denašnji njegov pogreb bil je veličasten; spremili so ga njegovi učitelji, učenci realke in gimnazije. Z ranjim Josipom izgubili so roditelji ujanega sina, a narod slovenski resnega rodoljuba.

— (Obesil se.) Iz Loža se nam 14. t. m. piše: Denes zjutraj so tukaj našli 28 letnega Jožeta Kočevarja, sina premožnega mestjana, obešenega na domačem skednji. Obesil se je gotovo že predvčeranjem, ker od takrat ga pogrešajo; tudi na truplu se je poznalo, da je človek uže več časa mrtev. Govori se, da ga je vedni nemir in prepir z očetom do nesrečnega čina prignjal. — Da je imel trden sklep in pravo zavest se usmrtiti, lahko se sodi po tem, da je samo 4 črevlje od tal obvisil, in zatorej imel jedno nogo sključeno, drugo pa naravnost od sebe stegneno.

— (Iz kranjskega deželne bora.) Predlogu pomnoženega krajnega in okrajnega šolskega sveta, da naj se učitelj Janez Peruzzi v učiteljski službi na ljudski šoli v Logu na Kočevskem definitivno potrdi, je deželni odbor priterdil. — Na vlogo županstva oziroma krajnega šolskega sveta v Trzinu za vpeljanje nemškega učnega jezika v trziški ljudski šoli je deželni odbor sklenil, da

on nikakor ne pritrdi, da bi se v podučevanju jezikov v trziški šoli kaj predručilo, kar bi nasprotovalo učenemu načrtu za štirirazredne ljudske šole, kateri je vpeljan z ukazom deželne šolskega sveta 10. decembra leta 1874, in kateri je dozda o tem jedino merodajna postava. — Zarad oddaje izpraznene Jakob pl. Šelenburgove ustanove za sprejem v terezijansko akademijo na Dunaji je deželni odbor storil predlog s priporočilom trojice prošnikov.

— (Živinska kuga) se je prikazala v Szebeneskem komitatu na Ogerskem. Deželna vlada kranjska je vsled tega prepovedala iz omenjenega okraja govejo živino ali drobnico, kože, rogove in sploh take reči uvaževati v našo deželo, po katerih bi se znala ta strašna počast zatrositi tudi v naše kraje.

Razne vesti.

* (Smrt dopisnikova.) V Carigradu je te dni na tifusu umrl Mac-Graham, dopisnik angleških „Daily News“, mej celo turško-rusko vojsko. On je bil Amerikanec in je mej prvimi razodel grozodejstva Turkov v Bolgariji.

* (Na smrt obsojen) je bil v Tešnu 11. t. m. 25 let star kmet Anton Neslanek iz Šlezije, ker je na potu počakal kmeta Pavla Bestvina in ga zabodel, da je poginil, a drugemu sosedu hišo zažgal.

* (Razbojniki) so blizu Barcelone na Španjskem vstavili na sredi polja železniški

vlak in s puškami v rokah pobrali vsem popotnikom denarje do zadnjega bora, potem pa pustili vlak, da se je dalje peljal.

Tržne cene

v Ljubljani 15. junija t. l.

Pšenica hektoliter 9 gld. 10 kr.; — rož 6 gld. 01 kr.; — ječmen 5 gld. 20 kr.; — oves 3 gld. 25 kr.; — ajda 5 gld. 85 kr.; — pros 6 gld. 01 kr.; — koruza 6 gld. 20 kr.; krompir 100 kilogramov 2 gld. 50 kr.; — fižol hektoliter 10 gl. — kr.; masla kilogram — gl. 92 kr.; — mast — gld. 82 kr.; — špeh frišen — gl. 70 kr.; — špeh povojen — gl. 75 kr.; — jajce po 1¹/₂ kr.; — mleka liter 7 kr.; — govednine kilogram 54 kr.; — teletnine 52 kr.; — svinjsko meso 68 kr.; — svinja 100 kilogramov 1 gld. 60 kr.; — slame 1 gld. 40 kr.; — drva trda 4 kv. metrov 5 gold. — kr.; — mehka 4 gld. — kr.

Dunajska borza 15. junija.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovih	64 gld. 35	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	66	20
Zlata renta	74	60
1860 drž. posojilo	113	75
Akcije narodne banke	854	—
Kreditne akcije	235	50
London	117	40
Napol.	9	39
U. kr. cekini	5	60
Srebro	102	70
Državne marke	57	95

Bizeljskega vina

več 100 veder, prav dobrega od let 1875, 1876 in 1877 domačega pridelka, prav cenovno prodaja po 10 veder in više skupaj (190—2).

Lenart del Cott v Brežicah.

Franjo Toman,

pozlatar v Ljubljani, v križevniških ulicah h. št. 7,

se priporoča prečastitej duhovščini in farnim predstojnikom za izdelovanje pozlatareških del, obnovljenje oltarjev, tabernakljev, prižnic, križevpotov itd., različnih podob, križev in okvirov.

Tudi iz novega se vsa ta dela izgotovljajo v vsakem zlogu prav okusno, dolgotrajno in po nizkeji ceni.

Vsa naročila se brzo, lepo in po nizkeji ceni izvršujejo. (182—3)

Mi darujemo vsakemu

najpotrebnejše domače orodje, kakor: žlice za kavo in jedi, nože in vilice itd. itd.

Od konkurznega upraviteljstva pred kratkim na nič prišle velike angleške tovarne za britanija-srebro smo dobili poziv, naj vse izdelke od britanija-srebra, ki jih pri nas v zalogi imamo, za majhno odškodnino prevoza in 1/4 delavske plače darujemo.

Ako se vpošlje znesek ali tudi proti povzetju cene, ki je pri vsacem izdelku označena, samo za povrnitev stroškov prevoza iz Angleškega na Dunaj in majhen del delavske plače, dobode vsakdo le-to

zastonj.

- 6 kom. britanija-srebrnih žlic za jedi, 6 kom. baš takovih žlic za kavo, vkupe 12 komadov, stalo je prej gld. 6, a sedaj stane vseh 12 komadov vkupe gld. 2.35
- 6 " britanija-srebrnih namiznih nožev z angleškimi ostrinami, 6 kom. baš takovih vilic, vkupe 12 kom., kateri so prej stali gld. 9, stoji zdaj vseh 12 vkupe " 3.40
- 1 zajemalka za mleko, težke vrste, prej gld. 3, zdaj " 1.30
- 1 " juho, najtežje vrste, od najboljšega britanija-srebra, prej gld. 4, zdaj " 1.80

Poleg tega elegantni svečniki, par po gld. 1.—, 2.—, 2.50, 3.—; zdelice po kr. 50, 75, 80, gld. 1.—, 1.40; majolke za kavo ali čaj po gld. 2.—, 2.50, 3.—, 4.—; svečniki z roči, par po gld. 8.50, 10.50, 14.—, 20.—; saharne pušice po gld. 2.—, 2.80, 4.—, 5.50, 7.—; saharne sipnice po kr. 40, 75, 90, gld. 1.—; sklenice za kis in olje po gld. 2.50, 3.80, 4.25, 6.—; pušice za surovo maslo po kr. 95, gld. 1.70, 2.80, 3.25, 4.—; ročni svečniki po kr. 50, 65, 80, gl. 1.— ter še mnogobrojni izdelki.

Osobitega pozora vredno.

6 komadov namiznih nožev, z najfinejšimi ročaji od britanija-srebra, z angleškimi jeklenimi ostrinami, 6 komadov baš takovih vilic, 6 komadov težkih izvrstnih žlic za jedi, 6 komadov baš takovih žlic za kavo, v elegantnej kaseti od baršuna, vkupe 24 komadov, ki so prej stali brez kasete gld. 13.—, stane zdaj s kaseto gld. 6.40.

Te stvari so izdelane od najfinejšega britanija-srebra in se od pravega 13 lotnega srebra celo po 5letnej rabi ne dadé razlikovati, ter garantiramo, da njih barva vedno ostane bela.

Tudi damo vsakemu denar nazaj, ako mu naš nož ali žlica očrnila ali orumenita. (150—4)

Naslov:

„Britannia-Silberwaaren-Niederlage“
Wien, Babenbergerstrasse 1.

Wir empfehlen geschätzt.
als Bestes und Preiswürdigstes

Die Regenschirme,
Wagendecken (Plachen), Betteinlagen, Zeltstoffe

der k. k. pr. Fabrik

von M. J. Elsinger & Söhne

in Wien, Neubau, Zollergasse 2,

Lieferanten des k. und k. Kriegsministeriums, Sr. Maj. Kriegsmarine, vieler Humanitätsanstalten etc. etc.

(195—1)

Nagla in gotova pomoč
zoper bolezn v želodeci.

Dr. Rose
krepilni balzam,

najboljše in najizdatnejše sredstvo za
ohranitev zdravja,

čistitev in vzdržanje čistoče sokov in krvi ter
za pospešenje dobre prebave, dobiva se pravi
po 50 kr. in 1 gold.

vedno v zaloga: v Ljubljani pri lekarni-
čarjih: G. Piccoli, Jos. Svoboda, Erasmus
Birschtz; v Rudolfovem: Dom. Rizzoli,
lekarnar; v Kočevji: Andr. Braun.

Vse lekarne in večje prodajalnice ma-
terijalov v Avstro-Ogerskeji imajo zaloge tega kre-
pilnega balzama.

Glavna zaloga:

B. Fragner,

lekarna „k črnemu orlu“, Eck der Spener-
gasse Nro. 205—III. in Prag.

Prepis.

Brandeis, 12. januarja 1876.

Visokočestiti gospod!

Uže dlje časa sem trpel bolečine v že-
lodecu ter se mi nij ljubilo jesti. Tu me je
nekdo opozoril na Vaše zdravilo „dr. Rose
krepilni balzam“ in jaz sem ga zavžil.

Porabivši prvo sklenico, opazil sem uže
dober vseh in ko sem še nadalje rabil Vaš
balzam, so bolečine v želodecu uže popolnem
izginile, dobil sem zopet apetit in zdaj sem do
cela zopet ozdravel.

Zahvaljujoč se Vam najprisrčnejše, in naj-
toplejše priporočujoč „dr. Rose krepilni bal-
zam“ vsem bolnim v želodecu, se beležim
z odličnim spoštovanjem

(85—7)

F. Staudigl.

Umrli v Ljubljani.

7. junija: Marija Trilina, hči kamnosekova, 7 l.,
ribov ulice št. 7, na vneti grli.
8. junija: Marija Tavčar, hči malarijeva, 3 m.,
Florjanove ulice št. 31, na bljuvni grli.
9. junija: Uša Boben, vavnikova vdova, 78 l.,
krakovski nasip št. 18, na marasnu.
10. junija: Josip Debevc, hišni posestnik, 61 l.,
4 m., rimska cesta št. 19, na aritmu.
11. junija: Gabrijela Perazija, 5 l., gospodske ulice št. 10,
Schrank, hči črevljarska, 5 l., gospodske ulice št. 10,
na meningitu. — Marija Kováč, hči tabakarskega
delavca, 13 l. 6 m., nemške ulice št. 5, na tifusu.
— Marija Wagner, hči duhanja, 3 l. 6 m., dunajski
cesta št. 32, na difteritis.
12. junija: Lojze Jeraj, trgovec z usnjami in
hišni posestnik, 28 l., karlovske ulice št. 11, na pljuč-
nej tuberkulozi.
13. junija: Janez Perhacec, trgovski učenec, 17 l.,
Florjanove ulice št. 12, na pljučnej tuberkulozi.
— Marija Čučkovič, hči c. kr. polkovnika, 6 ur, Marije
Zameli iz Padove. — Sterle iz Trav-
nika.
Pri Mariji: Globočnik iz Ljub-
ljane. — Well iz Prage. — Eberhard
iz Dunaja. — Brunner iz Dunaja.
Ditrich iz Postojne.